

השיחה השבועית

הרב ירון ראובן שליט"א

פרשת
בהר

הרב ירון ראובן שליט"א

YaronBeEzratHaShem.org

פְּרִשְׁת בְּהֵר

מִצְוֹת הַשְּׁמִטָּה

בְּתַחֲלֵת הַפְּרִשָּׁה אֲנַחְנוּ לומדים על הַצְּוִי הָאֱלֹקִי שֶׁל שְׁנַת שְׁמִטָּה, "וַיֹּדְבֶר ה' אֶל מֹשֶׁה בְּהֵר סִינִי לֵאמֹר. דַּבֵּר אֶל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְאָמַרְתָּ אֲלֵהֶם כִּי תֵבֹאוּ אֶל הָאָרֶץ אֲשֶׁר אָנִי נֹתֵן לָכֶם וְשָׁבַתָּה הָאָרֶץ שְׁבַת לַה'. שֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְרַע שְׂדֶךְ וְשֵׁשׁ שָׁנִים תִּזְמֹר כְּרֶמֶךְ וְאַסַּפְתָּ אֶת תְּבוּאָתָהּ. וּבִשְׁנָה הַשְּׁבִיעִית שְׁבַת שְׁבָתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ שְׁבַת לַה' שְׂדֶךְ לֹא תִזְרַע וְכְרֶמֶךְ לֹא תִזְמֹר. אֶת סִפִּיחַ קִצִּירְךָ לֹא תִקְצֹר וְאֶת עֲנְבֵי נִזְיֶרְךָ לֹא תִבְצֹר שְׁנַת שְׁבָתוֹן יִהְיֶה לְאָרֶץ" (ויקרא כה, א - ה), הַצְּוִי הָאֱלֹקִי הַזֶּה שֶׁהָאָדָם לֹא יַעֲבֹד בַּשָּׂדֶה שְׁלוֹ, אֲלֹא יַפְקִיר אֶת שְׂדֵהוּ (עַן שֵׁם פְּסוּקִים ו - ז), הוּא צְוִי שֶׁהַעוֹמֵד בּוֹ מִקְבֵּל אֶת הַתָּאֵר "גְּבוּר כַּח".

"גְּבוּרֵי כַח"

"בָּרְכוּ ה' מִלְּאֲכִיו גְּבוּרֵי כַח עֲשֵׂי דְבָרוֹ לִשְׁמֹעַ בְּקוֹל דְּבָרוֹ" (תהלים קג, כ), הַפְּסוּק שֶׁמְקוּרוֹ נֹאמֵר עַל הַמְּלָאכִים הַמְּשֻׁרְתִּים לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, בְּשְׁנַת הַשְּׁמִטָּה מִקְבֵּל מְשֻׁמְעוֹת אַחֲרָת, הוּא נִדְרָשׁ עַל הָאָדָם שְׂרוּאָה אֶת שְׂדֵהוּ שׁוֹמְמָה וּבוֹרָה - וְשׁוֹתֵק (מִדְרַשׁ תַּנְחוּמָא בּוֹבֵר פְּרִשְׁת וִיקְרָא סִימָן א).

אֵין אִפְשָׁרוֹת לַעֲמֹד בַּצְּוִי כָּזֶה לֵלֵא הָאֱמוּנָה הַמְּחַלֶּטֶת בְּמִי שֶׁאֵמֵר וְהָיָה הָעוֹלָם, שֶׁהוּא הַמְּחַדָּשׁ בְּטוֹבוֹ בְּכָל יוֹם תְּמִיד מַעֲשֵׂה בְּרָאשִׁית, מְצִיגָה שְׁשָׁנָה שְׁלֵמָה לֹא תַעֲבֹד, וְלֹא תִזְרַע וְלֹא תִאֲסֹף אֶת הַתְּבוּאָה, וְהַבּוֹרָא מִבְּטִיחַ, "וְכִי תֹאמְרוּ מַה נֹּאכֵל? הֵן לֹא נִזְרַע וְלֹא נִאֲסֹף אֶת

פְּרִשְׁת בְּהֵר

תְּבוֹאֲתֵנוּ, וְצוֹיְתִי אֶת בְּרַכְתִּי לָכֶם בְּשָׁנָה הַשְּׁשִׁית וְעָשִׂת אֶת הַתְּבוּאָה לְשָׁלֹשׁ הַשָּׁנִים. וְזָרַעְתֶּם אֶת הַשָּׁנָה הַשְּׁמִינִת, וְאָכַלְתֶּם מִן הַתְּבוּאָה יֶשֶׁן עַד הַשָּׁנָה הַתְּשִׁיעִת עַד בּוֹא תְּבוּאָתָהּ תֹאכְלוּ יֶשֶׁן" (ויקרא כה, כ - כב), הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא מְבַטֵּחַ בְּתוֹרַת אֱמֶת שְׁלוֹ, אִם תִּקְבְּלוּ עַל עֲצֻמְכֶם לְשַׁמֵּר אֶת הַשְּׁמִטָּה אֲצוּהָ אֶת בְּרַכְתִּי לָכֶם, וְהַבְּרָכָה תִּהְיֶה מִחוּץ לַגֶּדֶר הַטֶּבַע, וּבְשָׁנָה הַשְּׁשִׁית תַּעֲשֶׂה הָאָדָמָה תְּבוּאָה שֶׁתִּסְפִּיק לְשָׁלֹשׁ שָׁנִים.

מִלְבָּד הָאוֹת וְהַמוֹפֶת הַזֶּה שְׁנֵהֵג מֵאוֹת בְּשָׁנִים כָּל זְמַן שֶׁעַם יִשְׂרָאֵל שָׁמַר עַל מִצְוֹת הַשְּׁמִטָּה כְּתִקְנָהּ שִׁישׁ בּוֹ הוֹכָחָה מְחֻלָּט לְאַמְתּוֹת הַתּוֹרָה, וְלִמְצִיאוֹת הַבּוֹרָא, יֵשׁ כָּאֵן לְמוֹד לְכָל בָּאֵי עוֹלָם, וּבִמְיָחָד לְעַם יִשְׂרָאֵל - בְּטַחוּ בִּי (עֵין אֵיכָה רַבָּה בּוֹבֵר פְּתִיחָתָא יג), הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רוֹצֵה שְׁנִבְטַח בּוֹ. וְלֹא יִכְלְמוּ כָּל הַחוֹסִים בּוֹ - לֹא יִהְיֶה כְּלָמָה לְעוֹלָם לְאוֹתָם הַבָּאִים לַחֲסוֹת בְּצֵל כְּנָפֶיךָ (פְּרוּשֵׁי סִדוּר הַתְּפִלָּה לְרוֹקַח [קִלְג] זְכוּרוֹת עֲמוּד תְּרַסוּ).

הַבּוֹטֵחַ הַמְּאֻשֵּׁר

דָּוִד הַמֶּלֶךְ אוֹמֵר "אֲשֶׁרִי אָדָם בְּטַח בְּךָ" (תְּהִלִּים פד, יג), אָדָם שְׁבוֹטֵחַ בְּקָדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא אֲשֶׁרִי וְאֲשֶׁרִי חֶלְקוֹ, וְתַבַּת "אֲשֶׁרִי" נּוֹבַעַת מֵהַמְּלָה 'אֲשֶׁר', הָאָדָם שְׁבוֹטֵחַ הוּא מְאֻשֵּׁר, הוּא רָגוּעַ וְהוּא לֹא חוֹשֵׁשׁ מִשּׁוּם דָּבָר, וְכִפִּי שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ בַּחַיִּי בְּסִפְר חוּבוֹת הַלְּבָבוֹת (שַׁעַר ד - שַׁעַר הַבְּטָחוֹן פָּרָק א): מֵהוּת הַבְּטָחוֹן הִיא מְנוּחַת נֶפֶשׁ הַבּוֹטֵחַ וְשִׁיְהִיָּה לְבוֹ סְמוּךְ עַל מִי שְׁבֻטָּח עָלָיו, שֶׁיַּעֲשֶׂה הַטוֹב וְהַנֶּחָן לוֹ בְּעֵינָיו, אֲשֶׁר יִבְטַח עָלָיו כִּפִּי יִכְלֹתוֹ וְדַעְתּוֹ בְּמֵה שֶׁמִּפִּיק טוֹבָתוֹ.

וְדוּד הַמֶּלֶךְ שֶׁהֶעִיד עַל עֲצֻמוֹ שֶׁהוּא "כְּגִמְלָה עָלֵי אִמּוֹ" (תְּהִלִּים קלא, ב), כְּמוֹ תִינוּק שֶׁנִּמְצָא אֶצֶל אִמּוֹ וְהוּא לֹא דוֹאֵג וּמִפְּחָד, אֵין לוֹ חֲשָׁשׁוֹת לִיד אִמָּא, וְרַק אִם הוּא לֹא רוֹאֶה אֶת אִמָּא הוּא נִבְהֵל, וְכִמוֹ שֶׁדוּד מְרַגֵּשׁ בִּיחֹס לְאֶלְקִיו וְאוֹמֵר לַהֲשֵׁם "הַסְתַּרְתָּ פָנֶיךָ הָיִיתִי נִבְהֵל" (תְּהִלִּים ל, ח), זֶה הִיְתָה

פְּרִשְׁת בְּהֵר

צוֹרֵת הַחַיִּים שֶׁל אֲדוֹנֵנוּ דָּוִד עֶבֶד הַשֵּׁם, וְהוּא מַעֲיֵד מִנְסִיּוֹן אִישִׁי וְאוֹמֵר:
"אֲשֶׁרִי אָדָם בֹּטַח בְּךָ" - כִּמָּה מֵאֲשֶׁר הָאָדָם שְׂבוּטָח בַּהֵשֶׁם יִתְבָּרֵךְ.

מִצָּאֵנוּ פָּסוּק נוסף שֶׁמְדַבֵּר עַל הַבֶּטָחוֹן וְאוֹמֵר "בְּרוּךְ הַגִּבֹּר אֲשֶׁר יִבְטַח
בֶּה' וְהָיָה ה' מִבֶּטְחוֹ" (יִרְמְיָה יז, ז). כָּאֵן הַכְּתוּב מִבְּטִיחַ וְאוֹמֵר שֶׁאֵם תְּשִׁים
אֶת הַבֶּטָחוֹן שְׁלֶךְ בַּהֵשֶׁם, הַתּוֹצָאָה שֶׁל זֶה תִּהְיֶה "וְהָיָה ה' מִבֶּטְחוֹ",
אֲבָל הַבֶּטָחוֹן צָרִיךְ לִהְיוֹת מְחֻלָּט, וְהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא שֶׁהוּא בּוֹחֵן לְבוֹת
וּכְלִיּוֹת (עֵין מִשְׁלֵי יז, ג), נוֹתֵן לָאָדָם אֶת הַיְשׁוּעָה לְפִי מִדַּת הַבֶּטָחוֹן שֶׁהוּא
בוֹטַח בּוֹ.

מִדַּת הַבֶּטָחוֹן מֵיַעֲדֵת לְכֻלָּם

כִּיּוֹם מִדַּת הַבֶּטָחוֹן לֹא כָל כֶּךָ מְכַרָּת, וּכְשֶׁשׁוֹמְעִים שְׁמִישֵׁהוּ בּוֹטַח
בַּהֵשֶׁם בְּצוּרָה עֹנֶרֶת, יֵשׁ הַמִּתְפַּעֲלִים וַיֵּשׁ הַמִּתְפַּלְאִים אֵיךְ יָכוֹל לִהְיוֹת,
מִדַּת הַבֶּטָחוֹן נִהְיִית נִחְלָתָם שֶׁל מְתֵי מַעַט, וְהַשָּׂאָר רְחוּקִים מִזֶּה. הַסִּבָּה
שֶׁהִגִּיעוּ לָזֶה הִיא, מִכֵּיוֵן שֶׁהֵיָצַר הָרַע לֹא רַק שֶׁהוּא נוֹטֵעַ חֲשָׁשׁוֹת
תְּמִידִיִּים בְּלֵב הָאָדָם - 'וּמָה אִם לֹא תִבָּא הַיְשׁוּעָה?', הוּא גַם מְכַנֵּס
לָאָדָם שֶׁהַבֶּטָחוֹן זֶה מַעֲלָה גְבוּהָה וְלֹא מְכַרַּחַת, רַק צְדִיקִים גְּדוֹלִים יֵשׁ
לָהֶם אֶת הַמַּעֲלָה הַזֹּאת, וְאַתָּה לֹא צְדִיק!

וּמִנֶּגֶד כְּשֶׁמִּגִּיעַ הַבֶּטָחוֹן לְבְנֵי אָדָם, שֶׁם הֵיָצַר הָרַע פְּתָאוּם 'מִחֲזִיק' אֶת
הָאָדָם לְבִטָּח בַּחֲבֵירוֹ, לְבִטָּח בְּבוֹס שְׁלוֹ, וְהַכְּתוּב אוֹמֵר "כֹּה אָמַר ה' אֲרוּר
הַגִּבֹּר אֲשֶׁר יִבְטַח בְּאָדָם וְשֵׁם בָּשָׂר זִרְעוֹ וּמִן ה' יִסּוּר לְבוֹ" (יִרְמְיָה יז, ה),
הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְקַלֵּל בְּאֲרוּר אֶת מִי שְׂבוּטָח בְּאָדָם, כִּי הַתּוֹצָאָה
שֶׁל הַבֶּטָחוֹן בְּאָדָם "וּמִן ה' יִסּוּר לְבוֹ", אִם אַתָּה בּוֹטַח בְּבְנֵי אָדָם, אַתָּה
מְמִילָא לֹא בּוֹטַח בַּהֵשֶׁם, אַתָּה כֹּבֵר לֹא מִתְפַּלֵּל אֵלָיו בְּאוֹתָהּ אֲמוּנָה
וּבְאוֹתָהּ תִּקְוָה, וְאַתָּה אֶפְלוּ לֹא זוֹכֵר אוֹתוֹ, עַד הַפֶּעַם הַבָּאָה שֶׁתִּצְטָרֵךְ
מִשֵּׁהוּ מִשְׁמִים.

פְּרִשְׁת בָּהָר

רְשַׁע בּוֹטַח

יֵשׁ מְדַרְשׁ מְפָלֵא (מְדַרְשׁ תְּהִלִּים בּוֹבֵר מְזֻמּוֹר לֵב אוֹת ג) עַל הַפְּסוּק "וְהַבּוֹטַח בַּה' חֶסֶד יִסּוּבְּכֶנּוּ" (תְּהִלִּים לֵב, י), אֶפְלוּ רְשַׁע בּוֹטַח חֶסֶד יִסּוּבְּכֶנּוּ. הַבּוֹטַח הוּא כַּח אֲדִיר שֶׁמְשַׁפִּיעַ עַל אָדָם חֶסֶד עֲצוּם מְשִׁמִּים, וְלִכֵּן אֶפְלוּ אִם יֵשׁ אָדָם רְשַׁע, שֶׁהוֹלֵךְ לְשֹׁדֵד בֵּנִק, אֲבָל יֵשׁ לוֹ בְּטָחוֹן בַּה', הַקֵּב"ה יַעֲזֹר לוֹ!

וְאִם הַקֵּב"ה עוֹזֵר לְרְשַׁע הַבּוֹטַח, לָמָּה שָׁלַנּוּ הוּא לֹא יַעֲזֹר? אֲנַחְנוּ בְּסֶךְ הַכֹּל אֲנָשִׁים שֶׁמְשַׁתְּדָלִים לִהְיוֹת הוֹגְגִים וְטוֹבִים, הוֹלְכִים לַעֲבֹד, מִתְפַּלְלִים לַה' שִׁיתֵּן לָנוּ קֶצֶת כֶּסֶף בְּשִׁבִּיל לְקִנּוּת בֵּית לְמִשְׁפָּחָה, וְנוֹכַח לְקַיֵּם יוֹתֵר מִצְוֹת, נִזְמִין אוֹרְחִים, יִהְיֶה לָנוּ יוֹתֵר נוֹחַ בְּקִיּוּם הַמִּצְוֹת, לָמָּה שֶׁלֹּא יַעֲזֹר לָנוּ? וְאֵלּוּ רַק הִזָּה לָנוּ אֶת מַדַּת הַבְּטָחוֹן, כִּכָּר מְזֻמֵּן הֵינּוּ נוֹשְׁעִים בְּכָל מָה שֶׁהֵינּוּ צָרִיכִים, כִּי רַק כִּיּוֹן שֵׁישׁ לֹאֲדָם בְּטָחוֹן, זֶה סִבָּה בְּשִׁבִּיל הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לַעֲזֹר לוֹ.

הַחֲפֵץ חַיִּים וְהַרְפַּכָּת הָאִישִׁית

וּבִאֲמַת "אֵין לְהֵשֵׁם מַעֲצוֹר לְהוֹשִׁיעַ בְּרַב אוֹ בְּמַעַט" (שְׁמוּאֵל א, יד, ו), הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לֹא צָרִיךְ מִמֶּךָ עֲצוֹת שֶׁתַּעֲזֹר לוֹ לַעֲזֹר לָךְ, הוּא יוֹדֵעַ אֶת הָעֲבוּדָה לְבַד, כָּל מָה שֶׁהוּא מְבַקֵּשׁ מִמֶּךָ זֶה שֶׁתְּבַטַּח בּוֹ וְתַעֲשֶׂה אֶת רְצוֹנוֹ, עֲשֵׂה רְצוֹנוֹ כְּרְצוֹנְךָ כְּדִי שִׁיעֲשֶׂה רְצוֹנְךָ כְּרְצוֹנוֹ (אֲבוֹת פָּרָק ב מִשְׁנָה ד).

אֶחָד הַסְּפּוּרִים הַמְּפָלָאִים וְהַפְּשׁוּטִים בְּעִנְיַן הַזֶּה הוּא עַל רַבִּי יִשְׂרָאֵל מֵאִיר הַכֹּהֵן מֵרֵאדִּין - 'הַחֲפֵץ חַיִּים'.

הַחֲפֵץ חַיִּים הִיָּה אִישׁ קְדוֹשׁ, וְהִיָּה חֵי בְּרָמָה מְחַלֶּטֶת שֶׁל בְּטָחוֹן בַּהֵשֵׁם. בְּאַחַת מִנְּסִיעוֹתָיו בְּעֵת זְקֻנוֹתוֹ לַחֲזוֹק אֶת עַם יִשְׂרָאֵל שֶׁבְּתַפּוּצוֹת, הִיָּה צָרִיךְ לַחֲזוֹר מוֹרְשָׁא לְרֵאדִין. תְּלַמִּידֵיו סִדְּרוּ הַכֹּל שִׁגִּיעַ בְּזִמְנָן לְתַחֲנִת הַרְכַּכָּת כְּדִי שֶׁלֹּא יִצְטָרֵךְ לְהִמָּתִין שֵׁם שְׁעוֹת רַבּוֹת בְּקֶר הַנּוֹרָא.

פְּרִשְׁת בָּהָר

כְּשֶׁהִגִּיעוּ לְרִצִּיף הַרְכָּבָת רֶץ אֶחָד הַתְּלַמִּידִים לְרֹאוֹת מֵהִיכָן הַתַּחֲנָה לְרֹאדִין, הוּא עָבַר מִתַּחֲנָה לַתַּחֲנָה עַד שֶׁהִגִּיעַ לַתַּחֲנָה הָאַחֲרוֹנָה בְּרִצִּיף וְהִרְחוֹקָה מְאֹד, שֶׁם הָיְתָה הַתַּחֲנָה שֶׁל רֹאדִין. הוּא כָּבַר שָׁמַע אֶת קוֹל הַקָּטָר שֶׁהִגִּיעַ, הוּא רֶץ בְּמַהֲירוֹת חֲזָרָה, אוֹלֵי יִסְפִּיק רַבּוֹ הַזֶּקֶן אֶת הַרְכָּבָת.

הוּא רֶץ לְהוֹדִיעַ בְּמַהֲירוֹת לְרַבּוֹ הַזֶּקֶן וְנִסָּה לִזְרוֹ אוֹתוֹ, "שֶׁהָרֵב יִסְפִּיק אֶת הַרְכָּבָת", "חַיִּבִּים לְהַזְדַּרֵּז", וְהַחֲפֶץ חַיִּים בְּשִׁלּוֹת נִפְשׁוֹ מְרִגֵּעַ אוֹתוֹ, "לֹאט לֹאט, הַכֹּל בְּסֹדֶר".

הַצִּפִּירָה הַמְתַּרְחֶקֶת שֶׁנִּשְׁמָעָה מִהַקָּטָר הִבְהִירָה שֶׁאֵת הַרְכָּבָת הַזֶּה כָּבַר לֹא יִסְפִּיקוּ. הַחֲפֶץ חַיִּים הָיָה עֹדִין בְּפֶתַח תַּחֲנַת הַרְכָּבָת, פְּסִיעוֹתָיו הָאֲטִיּוֹת לֹא יִסְפִּיקוּ לְהִגִּיעַ אֶל הַרְכָּבָת. בַּתְּלַמִּידִים אָחִז הַיָּאוֹשׁ, וְרַבָּם הַזֶּקֶן מִתְנַהֵל כְּאִלוֹ שֶׁשׁוֹם דָּבָר לֹא קָשׁוֹר אֵלָיו.

לְפֶתַע נִעְצָרָה רְכָּבָת בְּפֶתַח הַתַּחֲנָה, מִמָּשׁ קְרוֹב לִיד הַחֲפֶץ חַיִּים, הַסֹּדֶרֶן הַמְּמַנֶּה צָעֵק: "לְרֹאדִין". הַתְּלַמִּידִים הַשְּׁתוּמָמוֹ, הֵם בֹּדְקוּ עִם הַסֹּדֶרֶן וְעִם נֶהֱג הַרְכָּבָת וְהֵם פָּה אֶחָד אֲמָרוּ שֶׁנִּתְּנָה הוֹרָאָה לְנִסָּע לְרֹאדִין מִהַתַּחֲנָה הַזֶּה.

הַחֲפֶץ חַיִּים צָעַד מִסְפֵּר פְּסִיעוֹת וּכְבֵּר הָיָה יוֹשֵׁב נֹחַ בְּרְכָבָת עִם תְּלַמִּידָיו. הַרְכָּבָת הָיְתָה רִיקָה, וְנִשְׁאַרָה רִיקָה עַד סוֹף הַנִּסְיָעָה, בְּשׁוֹם תַּחֲנָה לֹא עֲצָרָה הַרְכָּבָת וְהַתְּלַמִּידִים וְרַבָּם הִגִּיעוּ בְּשִׁלּוֹם וּבְמַהֲירוֹת לְמַחוּז חֲפָצָם.

אַחֲרֵי יוֹמִים פְּרִסְמָה תַּחֲנַת הַרְכָּבָת 'מִכְתֵּב הַתְּנַצְלוֹת' עַל הַתְּקָלָה שֶׁקִּרְתָּהּ, וְעַל הַפְּקָדָה שֶׁנִּתְּנָה בְּטָעוֹת, שֶׁהַרְכָּבָת לְרֹאדִין יִצָּאָה מִתַּחֲנָה אַחֲרָת, וְלֹא עֲצָרָה בְּשׁוֹם תַּחֲנָה.

"הַבּוֹטֵחַ בַּהֶשֶׁם חָסֵד יִסּוּבְּבֵנוּ" (תְּהִלִּים לֵב, י).

פְּרִשְׁת בְּהַר

הַבְּטָחוֹן יְסוּד הַיְסוּדוֹת לַמִּצְוֹת

וְאִם נִתְּבוֹנֵן נִרְאָה שְׂיִסוּד הַיְסוּדוֹת שֶׁל כָּל הַמִּצְוֹת הוּא מִדַּת הַבְּטָחוֹן, וְנִבִּיא מִסְפָּר דְּגִמָּאוֹת:

שְׁמִירַת שַׁבָּת - אָדָם שָׁאִין לוֹ בְּטָחוֹן בַּהֲשֵׁם, וְלֹא בְּרוּרָה לוֹ הַיְדִיעָה שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא, הוּא זֶן וּמִפְרִנֵּס לְכָל, יִהְיֶה קֶשֶׁה לוֹ בִּיּוֹתֵר לְשָׁמֵר שַׁבָּת, שֶׁכֵּן בְּדִמְיוֹנוֹ הוּא רוֹאֶה אֶת הַלְקוּחוֹת הָרַבִּים שֶׁיִּכְוִלִים לְהַכְנִס בְּשַׁבָּת לַחֲנוּת, וְהוּא עֲכָשׁוּ מִפְסִיד אוֹתָם.

לְמוֹד תּוֹרָה - אִם יֵשׁ לוֹ אִפְשָׁרוֹת לְלַכֵּת לַעֲבֹד וּלְהַרְוִיחַ כֶּסֶף אוֹ לְלַמֵּד תּוֹרָה, לְבוֹטֵחַ - זֶה לֹא נִסְיוֹן, הוּא יוֹדֵעַ שֶׁהַכָּל מִשְׁמִימִים וּמָה שְׁמִיגִיעַ לוֹ הוּא יִקְבֵּל, וּבּוֹדָאי הוּא לֹא יִפְסִיד מְזָה שֶׁהוּא הוֹלֵךְ לְשַׁעוֹר תּוֹרָה, וְלֹא בּוֹטֵחַ - זֶה כְּשָׁלוֹן, הוּא נִכְשָׁל פַּעַם אַחֵר פַּעַם, וְהוּא מַעֲדִיף עוֹד כַּמָּה דוֹלָרִים אוֹ שְׁקָלִים, מְלָבֵא לְשַׁעוֹר.

כָּל הַצְּוִיִּים הַמְּמוֹנִיִּים - לֹא תִּגְנֹב (שְׁמוֹת כ, יג), לֹא לִקְחַת רֵבִית (דְּבָרִים כג, כ), לַעֲזֹר לַעֲנִיִּים וּלְמַסְכֵּנִים "וְכִי יִמּוֹךְ אֶחִידָךְ וּמָטָה יָדוֹ עִמָּךְ וְהִחֲזַקְתָּ בּוֹ גֵר וְתוֹשֵׁב וְחִי עִמָּךְ" (וַיִּקְרָא כה, לה), כָּלֵם נוֹבְעִים מִהַבְּטָחוֹן הַמְּחַלֵּט שְׁבוּרָא עוֹלָם הוּא הֵזֶן וּמִפְרִנֵּס לְכָל, וְאִין אָדָם נוֹגֵעַ בְּמוֹכֵן לַחֲבֵרוֹ אִפְלוֹ כְּמִלָּא נִימָה (יּוֹמָא דִּף לַח עֲמוּד ב). זֶה גַּם הִרְעִיּוֹן שֶׁטָּמוֹן בְּקִנְיַת עֶבֶד עֲבָרִי (שְׁמוֹת כא, ב), שְׁנִמְכָּר בְּגִנְבָתוֹ (עֵין שְׁמוֹת כב, ב), שְׁמֵאֲמִינִי הַתּוֹרָה יוֹדְעִים שֶׁיֵּשׁ כָּאֵן צוּוִי אֱלֹקֵי לְבָא וּלְפִדּוֹת אוֹתוֹ וּלְעֹזֵר לוֹ לְהַשְׁתַּקֵּם, אִפְלוֹ שֶׁהַשְׁקָעָה הַמְּמוֹנִית גְּדוּלָּה מְאֹד, וְאִין בַּהּ כָּל כֶּךָ תְּמוּרָה, כִּי הַקּוֹנָה עֶבֶד עֲבָרִי כְּקוֹנָה אֲדוֹן לַעֲצָמוֹ (קְדוּשִׁין דִּף כ עֲמוּד א), הוּא צָרִיךְ לְדַאֵג לַעֲבֹד שְׁלוֹ יוֹתֵר מִמָּה שֶׁהוּא דוֹאֵג לַעֲצָמוֹ, וְעַם כָּל זֶה הַתּוֹרָה מְצִיָּה אוֹתָנוּ עַל שְׁקוּמוֹ שֶׁל גִּנֵּב זֶה, בְּתִמְכָּה אֵין סוֹפִית, וְלֹא רוּחִית. הַסְּבָה לְקִיּוּם כָּל הַמִּצְוֹת הֵלְלוֹ הִיא הַבְּטָחוֹן, הָאֲמוּנָה וְהַיְדִיעָה שֶׁאִם אֱלֹקִים מְצִיָּה

פְּרִשְׁת בְּהֵר

וְעוֹשִׁים, לֹא מִפְסִידִים, 'בְּרוּךְ מְשַׁלֵּם שְׂכָר טוֹב לִירָאִיו' (סֵדֶר רַב עֲמֵרָם גָּאוֹן - הַרְפֵּנֶס פְּסוּקֵי דִזְמֵרָה).

אֲנָשִׁים כְּחִיּוֹת

בְּעוֹלָם שֶׁל הַיּוֹם רוֹאִים אֵיךְ אֲנָשִׁים שֶׁלֹּא חַיִּים תַּחַת מַעֲטָה הָאֱמוּנָה וְהַבְּטָחוֹן חַיִּים כְּמוֹ חִיּוֹת, הוֹרְגִים וְדוֹרְסִים וְדוֹרְכִים עַל אֲנָשִׁים, כְּדִי לְהַשִּׁיג עוֹד דּוֹלָר וְעוֹד דּוֹלָר. כְּשֶׁהֵם רוֹאִים מִישֶׁהוּ שְׁפוּשֵׁט רֶגֶל, לֹא רַק שֶׁהֵם לֹא עוֹזְרִים לוֹ, הֵם מַחֲכִים כְּבָר שִׁיעֲקֻלוֹ לוֹ אֶת הַבֵּית וְאֶת הָרֶכֶב וְהֵם יוֹכְלוּ לִקְנוֹת אֶת נֶכְסָיו, מִמֶּשׁ כְּמוֹ לְהִקֵּת זֵאֲבִים מְרַעֲבֵת, שֶׁכְּשֶׁאֶחָד נִפְצָע וְנִפְגָּע הֵם מַתְנַפְּלִים עָלָיו וּמַחֲסִלִּים אוֹתוֹ וְאוֹכְלִים אוֹתוֹ, אִישׁ אֶת רֵעֵהוּ חַיִּים בָּלְעוּ (עֵין אֲבוֹת פָּרָק ג' מִשְׁנָה ב), וְאִם הוּא מִבְּקֵשׁ הַלֹּאָה הֵם מוֹכְנִים לְהַלוּוֹת לוֹ 'בְּתַנָּאִים נוֹחִים' וְלוֹקְחִים מִמֶּנּוּ רֵבִית שֶׁל עֲשָׂרוֹת אַחֲזוּזִים עַד שֶׁהָאָדָם מַתְרַסֵּק אוֹ נִפְשִׁית אוֹ גּוֹפְנִית וְהֵם צוֹחֲקִים כָּל הַדֶּרֶךְ אֶל הַגִּיהֵנוֹם.

מֵאִיפֹה נּוֹבַעַת הָאֲכֻזְרִיוֹת הַזֹּאת? מִחֲסֹר הָאֱמוּנָה וְהַבְּטָחוֹן שֶׁמָּה שֶׁשָּׁלָךְ - שָׁלָךְ, וְאִישׁ לֹא יוֹכֵל לְקַחַת מִמֶּךָ, וּמָה שֶׁלֹּא שָׁלָךְ לֹא שָׁלָךְ.

וְכָלֵנוּ צָרִיכִים לְדַעַת שֶׁהַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁלֵּם שְׂכָר טוֹב לִירָאִיו וּמַנְגִּיד גַּם מַעֲנִישׁ לְעוֹבְרֵי מִצְוֹתָיו. אִם אַתָּה מַתְנַהֵל כְּחִיָּה, וּמַתְנַהֵל בְּצוּרָה אַכְזָרִית לְהַשִּׁיג כֶּסֶף וְעוֹד כֶּסֶף, הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא יִשְׁפִּיל אוֹתָךְ וְיִקַּח לָךְ אֶת כָּל הַכֶּסֶף. הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא מְשַׁפִּיל גָּאִים וּמַגְבִּיֵּה שְׁפָלִים (אוֹצֵר הַמִּדְרָשִׁים אֵייוֹנֶשְׁטֵיין אֲצִילוֹת עֲמוּד 68), וְהוּא אוֹמֵר לָעַם יִשְׂרָאֵל "לִי הַכֶּסֶף וְלִי הַזָּהָב נְאֻם ה' (חגי ב, ח), וְכִשְׁהוּא רוֹאֶה שֶׁאָדָם לֹא יוֹדֵעַ לְהַתְנַהֵל עִם הַכֶּסֶף שֶׁלוֹ וְהוּא "אֶהֱב כֶּסֶף לֹא יִשְׁבַּע כֶּסֶף" (קֹהֶלֶת ה, ט), הוּא לוֹקַח אֶת הַמָּמוֹן מֵהָאָדָם אוֹ אֶת הָאָדָם מֵהַמָּמוֹן.

פְּרִשְׁת בְּהֵר

הַעֲנִשִּׁים

הַקָּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא נִקְרָא 'אֵל מֶלֶךְ נֶאֱמָן' (שְׁבַת דָּף קִיט עמוד ב), הוּא אֵמֶת (עֵין יִרְמְיָה י, י) וְחוֹתָמוֹ אֵמֶת (תְּלֻמוֹד יְרוּשָׁלַיִם סִנְהֶדְרִין פָּרָק א הֶלְכָה א), וְהַתּוֹרָה תּוֹרַת אֵמֶת (עֵין מִלְאֲכִי ב, ו), וְאִם כָּתוּב מִשְׁהוּ בַתּוֹרָה זֶה חַיֵּב לִקְרוֹת, וְאִם הַתּוֹרָה כּוֹתֶבֶת שֶׁהִקְבֵּה מַעֲנִישׁ וּמַנְגִּיד נוֹתֵן שָׂכָר עֲצוּם וְרַב לְאוֹהֲבָיו וּלְשׁוֹמְרֵי מִצְוֹתָיו (דְּבָרִים ז, ט), זֶה יִקְרָה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד וְהַבְּחִירָה בְּיָדָיו מִהַ לִּקְבֹּל מִן הַשָּׁמַיִם.

זֶהוּ הַסְּמִיכוֹת שֶׁל פְּרִשְׁת בְּהֵר שֶׁפּוֹתַחַת בְּמִצְוֹת הַשְּׁמִטָּה שֶׁשְּׂרָשָׁהּ בְּמִדַּת הַבְּטָחוֹן, לְפִרְשֵׁת בְּחֻקֵּי שָׁשׁ מוֹבָאִים כָּל הַקְּלָלוֹת וְהַעֲנָשִׁים אִם לֹא יֵלְכוּ בְּדֶרֶךְ הַשֵּׁם, כְּדִי לִלְמַד אוֹתָנוּ, אִם אֵתָּה לֹא עוֹבֵד עַל הָאֱמוּנָה וְהַבְּטָחוֹן שֶׁלָּךְ, בְּסוֹף אֵתָּה תִּהְיֶה כְּגֵרוּעִים שְׁבָאֵמוֹת, תִּהְפֹּךְ לַחִיָּה רְעָה וּמִזִּיקָה, וְתֵבֵא אֵלֶיךָ קְלָלָה גְּדוֹלָה עַד הַשְּׁמִדָּךְ (עֵין דְּבָרִים כח, כד).

גַּם זֶה לְטוֹבָה

אַחַת הַנִּקְדּוֹת שֶׁצָּרִיכוֹת חֲזוֹק אֲצֵל כָּלֵם כְּשֶׁרוֹאִים שֶׁלֹּא הוֹלֵךְ לָהֶם כְּמוֹ שְׂרָצוֹ, חֲז"ל מְלַמְּדִים אוֹתָנוּ (בְּרֻכּוֹת דָּף ס עמוד ב) שֶׁכָּל מֶה שֶׁהַשֵּׁם עוֹשֶׂה הַכֹּל לְטוֹבָה. לֹא תִמִּיד אֶפְשָׁר לְהִבִּין בְּשֶׁכָּל אֲנוּשֵׁי אֵיךְ יָכוֹל לִהְיוֹת שֶׁהַדָּבָר הַזֶּה יֵצֵא לְטוֹבָה. אֲבָל זֶה מֶה שֶׁמוּטָל עָלֵינוּ, לְהֵאֱמִין וּלְחִיוֹת בַּצּוּרָה הַזֹּאת. וְכְּדִי לְהִקָּל עַל הַהִבָּנָה נִבְיָא דְּגָמָא וְנִסְפֵּר סְפּוֹר מִדֵּהִים שֶׁשִּׁמְעָתִי מִהֶרֶב נִסִּים יָגֵן זַ"ל:

בִּימֵי הַשּׁוֹאָה הָיוּ דְּבָרִים מַחְרִידִים וּמַזְעִזִים כָּל לֵב, ה' יִרְחֹם מֶה שֶׁקָּרָה שָׁם, אֲבָל הָיוּ גַם הִרְבֵּה נִסִּים וְנִפְלְאוֹת. הִיא אֵיזָה כָּנֶס לִפְנֵי אוֹלֵי שְׁלִשִׁים שָׁנָה שֶׁל נִצּוּלֵי שׁוֹאָה, וְאֶחָד מֵהָאֲנָשִׁים שֶׁהִשְׁתַּתְּפוּ שָׁם הִיא נִצּוּל שׁוֹאָה שֶׁהִיא יָלַד קֶטֶן בְּזֵמַן הַשּׁוֹאָה, וְאַחֲרֵי הַשּׁוֹאָה הִצְלִיחַ מְאֹד וְנִהְיָה עֹשִׂיר גְּדוֹל.

פְּרִשְׁת בָּהָר

הוא בקש את רשות הדבור והוא קם ואמר: אני מוכן לשלם כל מחיר למישהו שיבא ויספר לי איך אני חי היום.

והוא ספר...

היינו חיים בגרמניה וכשהתחממו העננים הגיעה קבוצה של גבירים עשירים שלא רצו לעזב את גרמניה בגלל הנכסים הרבים שלהם, ומנגד חששו על הילדים שלהם, ולכן הם החליטו לשלח אותם לאנגליה באניה.

אמרו ועשו, שכרו אניה גדולה עם אנשי צות ושמירה והעלו עליה חמש מאות ילדים לאנגליה. כשהגיעה האניה לאנגליה האנגלים לא התלהבו מהילדים היהודים שהגיעו לארצם והם שלחו אותם למקום אחר.

בינתיים פרצה המלחמה והנאצים האוורים ההצלחה האירה להם פנים, הם שלטו בכל המישורים, ביבשה באויר ובים, כל אניה שלא היתה של הצי הגרמני היתה מתקפת בתותחי הנאצים והיתה טובעת. גם הידיעה הזו לא כל כך הפריעה לאנגלים שסרבו לקבל את הילדים היהודים. יחד עם כמה חיילים אנגלים שעלו על הספינה הפליגה הספינה אל הים הפתוח.

הספינה הפליגה בים הזרוע בסכנות מהחיל הגרמני, ללא כוון ויעד אלא עד שתמצא חבל ארץ שיסכים לקבל חמש מאות ילדים יהודיים.

בינתיים לילדים היהודים שבספינה נמאס מההפלגה הארכה, והם החליטו להתקומם נגד החילים האנגלים, שיחזירו אותם לאנגליה. החילים התעצבנו וכעסו על ההתקוממות והם החליטו ללמד את כל הילדים לקח, בשעת לילה פרצו החילים האנגלים לתאי המגורים

פְּרִשְׁת בְּהֵר

שֶׁל הַיְלָדִים וְלָקְחוּ מִכָּל הַבָּא לַיָּד, אֶת כָּל הַצִּיּוֹד, הַתִּיקִים, הַמִּסְמָכִים, הַמְזֻכָּרוֹת מִבֵּית אָבָא, וְהַשְּׁלִיכוּ אֶל הַיָּם הַפְּתוּחַ. כְּשֶׁהָאִיר הַבֶּקֶר הַיְלָדִים הָיוּ מְנַשְּׁלִים מִכָּל נִכְסֵיהֶם, וְנוֹתְרוּ בְּעִירָם וּבְחֶסֶר כָּל.

כְּשֶׁהָאִיר הַבֶּקֶר וְהַיְלָדִים רָאוּ מָה שֶׁהֵם עָשׂוּ הֵם הִתְחִילוּ לַצֶּעֶק, וְנָסוּ לַעֲשׂוֹת בִּלְגָן. לִפְתַּע הִגִּיעַ חֵיל אֲנָגְלֵי חוּר וּמִבְהֵל, וְאָמַר לָהֶם, צוּלְלֵת גְּרַמְנִית קְרוּבָה לְאַנְיָה שְׁלָנוּ, כִּנְרָאָה בְּרָגְעִים הַקְּרוּבִים הֵם יַפְצִיצוּ אֶת הָאַנְיָה, תִּתְכַּוְּנוּ לַגְּרוּעַ מִכָּל.

עוֹבְרֵת חֲצִי שָׁעָה וְשׁוּם דָּבָר לֹא קוּרָה, הַצּוּלְלֵת מִמְּשִׁיכָה לַעֲקֹב אַחֲרֵיהֶם, עוֹד חֲצִי שָׁעָה, עוֹד שָׁעָה, יוֹם יוֹמִים, חֹדֶשׁ שָׁלֵם הַצּוּלְלֵת עוֹקֶבֶת אַחֲרֵיהֶם וְלֹא עוֹשָׂה כָּלוּם, עַד שֶׁהִגִּיעוּ לַחוּפֵי אוֹסְטְרָלְיָה, אָז הַצּוּלְלֵת הִסְתוֹבְבָה וְחִזְרָה חִזְרָה לְמַעֲמָקֵי הַיָּם.

כָּאֵן סִפֵּר הִזְקֵן אֶת סִפּוּרוֹ וְאָמַר, אֲנִי הֵייתִי אֶחָד מִחֲמֵשׁ מֵאוֹת הַיְלָדִים שֶׁהָיוּ בְּאַנְיָה, וְאֲנִי מוֹכֵן לְשָׁלֵם הֶרְבֵּה כֶּסֶף לְמִי שִׁיגְלָה לִי וְיִסְבִּיר לִי אֵיךְ אֲנִי חֵי הַיּוֹם? אֵיךְ יִתְכַּן שֶׁהַצּוּלְלֵת הַגְּרַמְנִית בְּמִשָּׁךְ חֹדֶשׁ שָׁלֵם לְוָתָה אוֹתָנוּ וְלֹא הִטְבִּיעָה אוֹתָנוּ בְּמַצּוּלוֹת הַיָּם.

לְיוֹשְׁבִים בְּכֶנֶס לֹא הָיְתָה אֶת הַתְּשׁוּבָה, וְהַסִּפּוּר הִתְפָּרֵסם בְּעֵתוֹנוֹת.

בְּאַחַד הַיָּמִים הוּא מְקַבֵּל טֶלְפּוֹן מֵאֶחָד שְׂרוּצָה לְהַפְגִּישׁ אֹתוֹ. בְּיוֹם הַפְּגִישָׁה נִכְנָס זֶקֶן בְּמִרְאָה גְּרַמְנִי אֵלָיו לְמַשְׁרֵד וְאָמַר לוֹ, בְּאַתִּי לְגִלוֹת לָךְ אֵיךְ אִתָּה חֵי, הוּא הִרְאָה לוֹ אֶת תְּעוּדַת הַחֵיל שֶׁלוֹ בְּחֵיל הַיָּם שֶׁל הַצָּבָא הַגְּרַמְנִי בְּעֵת מִלְחַמַת הָעוֹלָם הַשְּׁנִיָּה, וְסִפֵּר לוֹ, אֲנִי הֵייתִי בַּצּוּלְלֵת הַזֶּה וּבְאַמַּת חֲשִׁבְנוּ לִירוֹת עֲלֵיכֶם וְלִהְטִיבְעֵי אֶתְכֶם. לִפְתַּע מִפְּקֵד הַצּוּלְלֵת הָעֵלָה אֶפְשָׁרוֹת שִׁיתְכֵן וְהַסְפִּינָה מוֹבִילָה שְׁבוּיִים גְּרַמְנִים, וְלָכֵן נַחֲכָה לְבָדֵק, לֹא הָיְינוּ צָרִיכִים לַחֲכוֹת הֶרְבֵּה זְמַן, כִּי פִתְאוֹם רָאִינוּ שֶׁמִּהַסְפִּינָה נִזְרָקִים מְזוּדוֹת, תִּיקִים, מִסְמָכִים, כָּל הַמִּסְמָכִים הָיוּ כְּתוּבִים בְּגְרַמְנִית,

פְּרִשְׁת בְּהֵר

כְּמוֹהֶם גַּם כָּל הַתִּיקִים וְהַמוֹצְרִים הָיוּ מִתּוֹצֵרֶת גְּרַמְנִיָּה. הִבְנוּ שֶׁבְּסִפְיָנָה יִשְׁנֻם חִילִים גְּרַמְנִים. הִחְלַטְנוּ לְשֹׁמֵר עַל הַסִּפְיָנָה לְאֹרֶךְ כָּל הַהִפְלָגָה שֶׁלֹּא יִתְקַפּוּ אוֹתָהּ, וְכִשְׁהִגַּעְתֶּם לְאוֹסְטְרִלְיָה חֲזַרְנוּ בְּחִזְרָה.

”בְּרִצּוֹת ה’ דְּרָכֵי אִישׁ גַּם אוֹיְבָיו יִשְׁלֹם אֹתוֹ” (מִשְׁלֵי טז, ז).

”בְּרִצּוֹת ה’ דְּרָכֵי אִישׁ”

זו הַשְּׂאִיפָה הַתְּמִידִית שֶׁהָאָדָם צָרִיךְ לְשֹׂאף לְהִגִּיעַ אֵלֶיהָ תְּמִיד: ”בְּרִצּוֹת ה’ דְּרָכֵי אִישׁ” - שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא יִרְצֶה אֶת הַדְּרָכִים שֶׁהוּא הוֹלֵךְ בָּהֶן, אֶת הַחַיִּים שֶׁהוּא חֵי בָּהֶם, וְאֶת הַהִנְהָגוֹת שֶׁהוּא נוֹהֵג בָּהֶן. אָדָם שֶׁחֵי בַצּוּרָה כְּזוֹ מְשַׁמֵּם מִתְנַהֲגִים אוֹתוֹ בְּבַחֲיִנַת ”ה’ יִלְחֶם לָכֶם וְאַתֶּם תַּחֲרִישׁוּן” (שְׁמוֹת יד, יד), הוּא לֹא יִצְטָרֵךְ לְדַאֵג לְכָלוֹם, מְשַׁמֵּם יִלְחָמוּ בְּשִׁבְלֵוֹ וְיַעֲשׂוּ בְּשִׁבְלֵוֹ, וְהוּא יוֹכֵל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם בַּצּוּרָה הַשְּׂקִטָּה וְהַבְּטוּחָה בְּיוֹתֵר. זוֹ דְּרָגָה גְּבוּהָה מְאֹד, אֲבָל אֶפְשָׁרִית, וְכִמוּ שֶׁבְּעֵנִינִים גִּשְׁמִיִּים אָדָם לֹא זֹכֵה בְּבֵת אַחַת לְהִיּוֹת מִנֶּכֶ”ל שֶׁל חִבְרָה מְצֻלָּחָה, אֲלֹא הוּא לֹאט לֹאט עוֹלָה בְּסֵלֶם הַדְּרָגוֹת, כִּכָּה גַּם בְּעֵנִינִים שֶׁל עֲבוֹדַת הַשֵּׁם, הָאָדָם עוֹלָה וּמִתְעַלָּה עַד שֶׁזֹּכֵה לְהִגִּיעַ לְרוֹם הַמַּעֲלָה כְּמוֹ גְּדוּלֵי יִשְׂרָאֵל שֶׁהַקְדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא שׁוֹמֵר וּמִגֵּן עֲלֵיהֶם מְכֹל צָרָה, וּמִשְׁפִּיעַ עֲלֵיהֶם מֵאוֹצְרוֹ הַטוֹב.

וְאַשְׁרֵי הַזֹּכֵה.